ਗਿਆਨੇਸ਼ਵਰ ਸੁਰੇਸ਼ ਬੋਰਕਰ

ਬਨਾਮ

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ

(2018 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1411)

20 ਫਰਵਰੀ, 2019

[ਏ. ਕੇ ਸੀਕਰੀ ਸ. ਅਬਦੁਲ ਨਜ਼ੀਰ ਅਤੇ ਐਮ.ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਸਜ਼ਾ/ਸਜ਼ਾ: ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ - ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਲਈ - ਫੜਿਆ ਗਿਆ: ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਪਰਾਧ ਬੇਰਹਿਮ ਸੀ, ਪਰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਕੋਈ ਪਿਛਲਾ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਕਾਤਲ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵੇਲੇ, ਉਹ ਸੀ 22 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ - ਉਸਦਾ ਜੇਲ੍ਹ ਦਾ ਆਚਰਣ ਵੀ ਚੰਗਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ

ਫੜੇ: ਵਿਗੜਦੇ ਅਤੇ ਘਟਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿਗਾੜਦੇ ਹੋਏ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹਨ। ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਇਹ ਹਨ: ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਉਮਰ 22 ਸਾਲ ਸੀ; ਕਿ, ਹੁਣ ਤੱਕ, ਉਹ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ 18 ਸਾਲ ਬਿਤਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ; ਕਿ, ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ, ਉਸ ਦਾ ਆਚਰਣ ਚੰਗਾ ਸੀ; ਕਿ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਇੱਕ ਸੱਭਿਅਕ ਵਿਅਕਤੀ ਬਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬੀਏ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ। ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ. ਉਸ ਨੇ ਸੁਧਾਰਵਾਦੀ ਬਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ; ਕਿ, ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਤੋਂ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ

ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੇਰਵੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਸਮਾਜ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਖਤਰਾ ਨਾ ਬਣ ਜਾਵੇ। ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। [ਪਰਾ 6.1, 7] [866-ਸੀ-ਐਚ]

ਸੁਨੀਲ ਵੀ. ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2017) 4 SCC 393; ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਵੀ. ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (1980) 2 SCC 684; ਸ਼ਿਆਮ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਭੀਮਾ ਬਨਾਮ. ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2017) 11 SCC 265 - 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

(2017) 4 SCC 393 ਪੈਰਾ 4 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

(1980) 2 SCC 684 ਪੈਰਾ 8 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

(2017) 11 SCC 265 ਪੈਰਾ 8 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2018 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ.1411।

2005 ਦੇ 2005 ਦੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 618 ਦੇ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਣ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 1 ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 05.05.2006 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਆਨੰਦ ਗਰੋਵਰ, ਸ੍ਰ. ਐਡਵੋਕੇਟ, ਹਿਮਾਂਸ਼ੂ ਅਗਰਵਾਲ, ਸ਼ਾਦਨ ਫਰਾਸਾਤ, ਮਿਸ. ਜਾਹਨਵੀ ਸਿੰਧੂ, ਸ. ਸ਼ਰੂਤੀ ਨਰਾਇਣ, ਅੰਸ਼ੂ ਰਾਜ ਸਿੰਘ, ਕੁ. ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਟੰਡਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੀਪਾ ਕੁਲਕਰਨੀ, ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਰਮਾਕਾਂਤਰਾਓ ਕਟਨੇਸ਼ਵਰਕਰ, ਐਡਵ. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਐਮ.ਆਰ.ਸ਼ਾਹ, ਜੇ.

1. 2005 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 618 ਦੇ ਨਾਲ 2005 ਦੇ 2005 ਦੇ ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਣ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 1 ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 05.05.2006 ਦੇ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਣ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਸੀ.ਏ. ਰਾਜ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਘਤਾ (ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.) ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਅਰਥਾਤ ਗਿਆਨੇਸ਼ਵਰ ਸੁਰੇਸ਼ ਬੋਰਕਰ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। .

2. ਇਹ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਅਰਥਾਤ 'ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼' ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਸੈਕਸ਼ਨ 302, 364 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 201 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਪੁਣੇ ਨੇ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302, 364 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 201 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਵਿਦਵਤਾ ਵਾਲੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ.

3. ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਆਨੰਦ ਗਰੋਵਰ ਨੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਹੁਣ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ।

4. ਸ਼੍ਰੀ ਗਰੋਵਰ ਨੇ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਉਮਰ 22-23 ਸਾਲ ਸੀ। ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਸਖ਼ਤ ਅਪਰਾਧੀ ਸੀ। ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਲਜ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਇਤਿਹਾਸ ਜਾਂ ਕੁਕਰਮ ਨੋਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿ ਉਸਦੀ ਇੱਕ ਵਿਧਵਾ ਮਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਬੱਚਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਮੁਆਫੀ ਦੇ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਆਫੀ ਨਾਲ ਇਹ 231/2 ਸਾਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇੱਕ ਬਾਲਗ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਕੈਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ 18 ਸਾਲ ਦੇ ਲੜਕੇ ਵਜੋਂ, ਉਹ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਨਾਗਰਿਕ ਸੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਕੁਝ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਗੁਆ ਬੈਠਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਘਾਤਕ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਕਠੋਰ ਅਪਰਾਧੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਫਿੱਕੇ ਤੋਂ ਪਰੇ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਜੇਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਉਸਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਬਕ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ ਬਲਕਿ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਸਭਿਅਕ ਵਿਅਕਤੀ ਬਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਬੈਚਲਰ ਆਫ਼ ਆਰਟਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। (ਬੀ.ਏ.) ਅਤੇ ਗਾਂਧੀ ਰਿਸਰਚ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਜਲਗਾਓਂ ਦੁਆਰਾ

ਗਾਂਧੀਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਵੀ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਲ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਲਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਿਰਫ 22 ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸੁਧਾਰਵਾਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਖਾਸਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਸੁਨੀਲ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2017) 4 SCC 393 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

5. ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੀਪਾ ਕੁਲਕਰਨੀ ਨੇ ਰਾਜ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਫਿਰੌਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸਦਾ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੂਰਵ-ਯੋਜਨਾਬੱਧ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਢਿੱਲ ਨਾ ਦਿਖਾਉਣ।

6. ਅਸੀਂ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਅਰਦਾਸ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

6.1 ਸਜ਼ਾ 'ਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ, ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਗੜਦੇ ਅਤੇ ਘਟਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਕਾਇਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਇਹ ਹਨ:

a ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਉਮਰ 22 ਸਾਲ ਸੀ;

ਬੀ. ਕਿ, ਹੁਣ ਤੱਕ, ਉਹ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ 18 ਸਾਲ ਬਿਤਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ;

c. ਕਿ, ਜੇਲ ਵਿੱਚ, ਉਸਦਾ ਆਚਰਣ ਚੰਗਾ ਹੈ;

d. ਕਿ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਭਿਅਕ ਵਿਅਕਤੀ ਬਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੀਏ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ. ਉਸ ਨੇ ਸੁਧਾਰਵਾਦੀ ਬਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ;

ਈ. ਕਿ, ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਤੋਂ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਸੁਧਾਰਵਾਦੀ ਹੈ;

f ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

7. ਉਪਰੋਕਤ ਵੇਰਵੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਸਮਾਜ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਖਤਰਾ ਨਾ ਬਣ ਜਾਵੇ। ਕੇਸ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸੁਨੀਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵਾਜਿਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। . ਅਸੀਂ ਹਰ ਇੱਕ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਵਾਲੇ 'ਦੁਰਲਭ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੁਰਲੱਭ ਕੇਸ' ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਵੇਗਾ। ਕੀਤੇ ਗਏ ਜੁਰਮ ਨੂੰ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਬੇਰਹਿਮ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਕਾਤਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਸਮੇਂ, ਉਸਦੀ ਉਮਰ 22 ਸਾਲ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਜੇਲ੍ਹ ਦਾ ਆਚਰਣ ਵੀ ਚੰਗਾ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

8. ਉਪਰੋਕਤ ਘਟਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (1980) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 684 ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸ਼ਿਆਮ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਭੀਮਾ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2017) ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ। 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 265 ਅਤੇ ਸੁਨੀਲ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ।

9. ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302, 364 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 201 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ

ਅਪੀਲ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate